

De (grote) kloof in arbeidsmarktpositie tussen de bevolking van Belgische en niet-Belgische herkomst

Al sinds jaren hebben personen geboren buiten België het moeilijk op de Vlaamse arbeidsmarkt. Dit blijkt onder meer uit hun lage werkzaamheid en hoge werkloosheid in vergelijking met personen die in België geboren zijn. Voor een langetermijnperspectief op de arbeidsmarktpositie van migranten zijn we meestal aangewezen op enquêtegegevens (Enquête naar de Arbeidskrachten). Deze enquêtes gebruiken doorgaans het geboorteland als criterium om 'migranten' af te bakenen. Hierdoor worden vooral de eerste generatie migranten in beschouwing genomen (Herremans et al., 2015). Om ook de arbeidsmarktpositie van tweede generatie migranten in kaart te brengen (dus deze die in België geboren zijn) kunnen we sinds enkele jaren beroep doen op administratieve gegevens uit het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming bij de KSZ. Deze bron laat ons toe om de beroepsbevolking in de Vlaamse Arbeidsrekening te verrijken met herkomstgegevens. Volgend op de eerdere nulmeting voor het referentiejaar 2012 is recent een update mogelijk voor de jaren 2013 en 2014.¹ Deze stelt ons in staat om in deze Werk.Focus de positie van personen met een buitenlandse herkomst op de Vlaamse arbeidsmarkt en in de Vlaamse centrumsteden verder in kaart te brengen.

Bevolking van niet-Belgische herkomst hinkt achter op de Vlaamse arbeidsmarkt

In tabel 1 geven we een overzicht van de activiteits-, werkzaamheids- en werkloosheidsgraden, gemeten voor het jaar 2014 in het Vlaams Gewest. De bevolking wordt daarbij ingedeeld volgens herkomst: een Belgische dan wel niet-Belgische herkomst. Deze laatste groep is verder onderverdeeld in een groep met herkomst binnen de eerste vijftien EU-landen exclusief België (Andere EU15)², de andere EU28-landen³ en landen buiten de EU (Niet-EU). De herkomst wordt daarbij bepaald door vier criteria: de

huidige nationaliteit van de betrokkene, de eerst gekende nationaliteit, de eerst gekende nationaliteit van de vader en de eerst gekende nationaliteit van de moeder.

Als we kijken naar de activiteitsgraad zien we dat 74,0% van de 15- tot 64-jarigen met een Belgische herkomst tot de beroepsbevolking behoort en dus werkend dan wel niet-werkend werkzoekend is. Dit is 7,5 procentpunten meer dan voor de herkomstgroep 'andere EU15' (66,5%). Tegenover de herkomstgroep 'andere EU28', die een activiteitsgraad kent van 68,2%, is het verschil iets minder groot.

Tabel 1. Arbeidsmarktindicatoren naar herkomstgroep (Vlaams Gewest; 2014)

	Activiteitsgraad (%) (15-64 jaar)	Werkzaamheidsgraad (%) (20-64 jaar)	Werkloosheidsgraad (%) (15-64 jaar)
Belgische herkomst	74,0	74,9	5,8
Niet-Belgische herkomst (totaal)	63,5	58,1	17,2
Andere EU15	66,5	65,6	10,6
Andere EU28	68,2	63,4	12,3
Niet-EU	60,4	51,6	23,5
Algemeen totaal	71,9	71,6	7,8

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, RVA, FOD Economie - Bevolkingsstatistieken, DWH AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt Werk)

De groep met veruit de laagste activiteitsgraad is deze met een herkomst van buiten de Europese Unie, die met 60,4% ver onder de globale graad van 71,9% zit. Het verschil in activiteitsgraad tussen de Belgische herkomstgroep (74,0%) en het gewogen gemiddelde van de niet-Belgische herkomstgroepen (63,5%) bedraagt iets meer dan tien procentpunten.

Gelijkaardige vaststellingen doen we bij de werkzaamheidsgraad, of het aandeel werkenden binnen de bevolking. Van de 20- tot 64-jarigen met een Belgische herkomst is drie kwart aan het werk (74,9%). Dit ligt bijna 17 procentpunten hoger dan in de niet-Belgische herkomstgroep (58,1%). Bij personen met een herkomst uit een ander EU15-land, dan wel een ander EU28-land, ligt de werkzaamheidsgraad tot tien procentpunten lager dan bij de 20- tot 64-jarigen afkomstig uit België. Daarnaast kennen de personen afkomstig uit een land buiten de EU een zeer lage werkzaamheidsgraad van 51,6%, wat precies twintig procentpunten beneden het algemeen gemiddelde ligt (71,6%).

Ook wordt deze laatste groep geconfronteerd met een hoge werkloosheidsgraad: bijna een kwart (23,5%) van de beroepsbevolking (15-64 jaar) in de herkomstgroep van buiten de EU is werkzoekend. Dit staat in schril contrast met de lage werkloosheidsgraad bij personen van Belgische herkomst (5,8%).

Tussen 2012 en 2014 is er bovendien weinig veranderd, met uitzondering voor de groep afkomstig uit de 'andere

EU28'-landen (EU28, zonder EU15). Bij deze groep is, dankzij een forse toename in de activiteitsgraad, vooruitgang geboekt op het vlak van de werkzaamheid, en dit ondanks een toename in de werkloosheidsgraad.

Arbeidsmarktpositie van buitenlandse herkomstgroepen nog kwetsbaarder in centrumsteden

De gegevens uit de Vlaamse Arbeidsrekening laten tevens toe om de arbeidsmarktpositie van personen van buitenlandse herkomst te bekijken tot op stedelijk of gemeentelijk niveau. Tabel 2 geeft zo een overzicht van de werkzaamheids- en werkloosheidsgraden in de Vlaamse centrumsteden. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen de Belgische herkomstgroep en een clustering van de niet-Belgische herkomstgroepen. Allereerst zien we een belangrijk verschil tussen de centrumsteden en de niet-centrumsteden. De werkzaamheidsgraad ligt in de centrumsteden gemiddeld lager en de werkloosheidsgraad hoger. Daarnaast zijn er belangrijke onderlinge verschillen tussen de centrumsteden.

In tabel 2 zien we dat binnen de herkomstgroep 'België' alle centrumsteden qua werkzaamheidsgraad vrij dicht schommelen rond het gemiddelde voor de Vlaamse centrumsteden (73,4%). Een uitschieter is Oostende dat met 65,8% een vrij lage werkzaamheid kent bij de (relatief oudere) inwoners van Belgische herkomst. Voor de niet-Belgische herkomstgroepen laten de steden Antwerpen,

Tabel 2. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad in de Vlaamse centrumsteden naar herkomstgroep (2014)

	Werkzaamheidsgraad (%) (20-64 jaar)			Werkloosheidsgraad (%) (15-64 jaar)		
	Belgische herkomst	Niet-Belgische herkomst	Totaal	Belgische herkomst	Niet-Belgische herkomst	Totaal
Antwerpen	71,5	51,1	61,9	9,5	24,4	16,0
Mechelen	75,9	56,8	70,3	5,8	20,4	9,8
Turnhout	70,7	58,9	67,6	9,9	21,4	12,9
Genk	69,3	54,6	60,9	7,6	17,7	13,1
Hasselt	73,3	58,7	70,4	6,7	18,9	8,9
Aalst	74,6	57,8	71,7	6,6	20,6	8,8
Gent	74,3	52,0	67,3	8,3	24,4	12,9
Sint-Niklaas	73,8	56,6	70,0	6,2	21,9	9,5
Leuven	76,9	50,3	68,5	5,5	13,1	7,4
Brugge	74,6	63,7	73,3	6,1	13,9	7,0
Kortrijk	75,5	55,4	72,1	5,7	21,5	8,1
Oostende	65,8	52,9	63,1	9,8	25,0	12,9
Roeselare	77,1	60,8	75,1	5,1	20,0	6,9
Totaal centrumsteden	73,4	53,1	66,8	7,6	22,3	11,9
Totaal niet-centrumsteden	75,3	61,6	73,2	5,3	13,8	6,5
Totaal Vlaanderen	74,9	58,1	71,6	5,8	17,2	7,8

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, RVA, FOD Economie - Bevolkingsstatistieken, DWH AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt Werk)

Gent en Leuven lagere werkzaamheidsgraden zien. Roeselare en Brugge doen het in dit opzicht wel goed.

Brugge valt daarnaast ook op als stad met verhoudingsgewijs een hoge werkzaamheidsgraad bij inwoners met een niet-Europese herkomst (61,6%) (niet in de tabel). Tot slot zien we dat in de centrumsteden de werkzaamheid bij de niet-Belgische herkomstgroep heel wat lager is dan in niet-centrumsteden (gemiddeld 53,1% tegenover 61,6%). Voor de groep met Belgische herkomst blijft dit verschil beperkt. Centrumsteden hebben het dus duidelijk moeilijker om inwoners met een buitenlandse herkomst aan het werk te helpen in vergelijking met niet-centrumsteden.

Wat betreft de werkloosheidsgraad geldt dat binnen de Belgische herkomstcategorie de centrumsteden schommelen tussen 5,1% in Roeselare en 9,9% in Turnhout. De gemiddelde werkloosheidsgraad voor de Belgische herkomstgroep over alle Vlaamse centrumsteden heen (7,6%) ligt hoe dan ook veel lager dan deze voor de andere, buitenlandse herkomstgroepen (22,3%). Vooral Antwerpen (24,4%), Gent (24,4%) en Oostende (25,0%) worden gekenmerkt door vrij hoge werkloosheidspercentages bij inwoners van niet-Belgische herkomst. Brugge (13,9%) en Leuven (13,1%) doen het naar verhouding dan weer wel goed. Tot slot geldt ook hier dat de werkloosheidskloof tussen de centrumsteden en de niet-centrumsteden veel groter is bij de vreemde herkomstgroepen dan bij de Belgische herkomstgroep.

Conclusie

Wanneer we de arbeidsmarktpositie van de bevolking in Vlaanderen bekijken volgens herkomstgroep kunnen we spreken van verschillende kloven. Enerzijds is er een groot verschil in arbeidsmarktpositie tussen de inwoners van Belgische en niet-Belgische herkomst en anderzijds tussen de inwoners met herkomst binnen een EU-land en deze buiten de EU. Hierbij wordt de Belgische herkomstgroep gekenmerkt door de hoogste activiteits- en werkzaamheidsgraad, en de laagste werkloosheidsgraad. Voor personen afkomstig van buiten de EU geldt net het omgekeerde.

De arbeidsmarktpositie van personen met een niet-Belgische herkomst verschilt verder ook sterk al naargelang zij in een centrumstad wonen of niet. In centrumsteden worden zij doorgaans nog harder geconfronteerd met een lagere werkzaamheid en hogere werkloosheid.

Wat de centrumsteden onderling betreft springt Brugge er uit als stad met een hoge werkzaamheids- en lage werkloosheidsgraad bij de buitenlandse herkomstgroepen. Het omgekeerde is het geval in de steden Antwerpen en Gent.

Meer cijfergegevens over de arbeidsmarktprestaties van de bevolking naar herkomst (en nationaliteit) tot op gemeentelijk niveau zijn terug te vinden in de cijferbriek 'Lokale arbeidsmarkten', onder de indicator 'Arbeidsmarktpositie'.

Daan Goutsmet

Wouter Vanderbiesen

Steunpunt Werk

Noten

1. Voor meer uitleg omtrent het begrip herkomst en de gebruikte methodologie, verwijzen we naar het methodologisch rapport (Vanderbiesen & Goutsmet, 2017) .
2. Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Verenigd Koninkrijk en Zweden.
3. Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije en Tsjechoë

Bibliografie

Herremans, W., Vanderbiesen, W., Rober, A., Vansteenkiste, S., Neefs, B., Theunissen, G., Sels, L., & Sourbron, M. (2015). *Terugblik op de Vlaamse arbeidsmarkt. Ontwikkelingen sinds de jaren tachtig (WSE Report 2015 nr.1)*. Leuven: Steunpunt Werk en Sociale Economie.

Vanderbiesen, W., & Goutsmet, D. (2017). *Vlaamse Arbeidsrekening. Raming van de beroepsbevolking naar nationaliteit en herkomst. Updates 2013-2014 (methodologisch rapport)*. Leuven: Steunpunt Werk.

STEUNPUNT WERK

Naamsestraat 61 bus 3551, 3000 Leuven

steunpuntwerk@kuleuven.be | +32 016 32 32 39

www.steunpuntwerk.be | twitter: [@SteunpuntWerk](https://twitter.com/SteunpuntWerk)

Het STEUNPUNT WERK is een universitair kenniscentrum dat arbeidsmarktinformatie verspreidt en het Vlaams arbeidsmarktbeleid ondersteunt.